บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำอุปโภคบริโภค มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำอุปโภคบริโภค โดยการวิเคราะห์และประเมินคุณค่า ศึกษาประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาฯที่ค้นพบและสามารถนำไปเผยแพร่ ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

เป็นการศึกษา ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก การสนทนากลุ่ม การสำรวจระบบจัดการน้ำอุปโภคบริโภค การวิเคราะห์คุณภาพน้ำ เพื่อประเมินประสิทธิภาพการจัดการน้ำอุปโภ คบริโภคในแต่ละกรณีศึกษา

มีกรณีศึกษาทั้งหมด 11 กรณีศึกษา อยู่ในพื้นที่จังหวัดลำปาง 6 กรณีศึกษา จังหวัดพะเยา 2 กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ 2 กรณีศึกษา และจังหวัดตาก 1 กรณีศึกษา

กรณีศึกษาทั้งหมด แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การจัดการ น้ำอุปโภคบริโภคใน ระดับครัวเรือน 2) การจัดการน้ำอุปโภคบริโภคในระดับชุมชน และ 3) การค้นหาแหล่งน้ำใต้ดินเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยมีข้อค้นพบในแต่ละประเภท ดังนี้

1) การจัดการน้ำ อุปโภคบริโภคในระดับครัวเรือน บุคคลมีแนวคิดโดดเด่นในเรื่อง การพึ่งตนเอง การใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพี ยงในการดำรงชีวิต และการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ของตนเองในการ คิดค้น ทดลองการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำที่มีค่าเหล็กสูง โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่ายในชีวิตประจำวัน

2) การจัดการน้ำอุปโภคบริโภคในระดับชุมชน มีพื้นฐานจากสภาพปัญหาน้ำอุปโภคบริโภคที่แตกต่างกัน แต่มีสภาพภูมิประเทศอยู่ในเขตพื้นที่สูงมีแหล่งน้ำที่อยู่เหนือที่ตั้งของชุมชนจึงเกิดเป็นการจัดการระบบประปาภูเขา ซึ่งชุมชนมีภูมิปัญญาในการจัดการน้ำอุปโภคบริโภคในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ คุณภาพน้ำ , การจัดการต้นน้ำ , ปัญหาการใช้ไฟฟ้า , ปัญหาปริมาณน้ำ , ปัญหาการเดินท่อส่งน้ำ , การให้บริการ ปัญหาความเร็วของน้ำ และ ปัญหาแรงดันของน้ำในเส้นท่อ โดยในแต่ละชุมชนมีทักษะการจัดกา รปัญหาในระดับแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ ความเข้มแข็งการรวมกลุ่มและความสามัคคีของชุมชนผ่านกระบวนการ เรียนรู้จากแหล่งความรู้ภายนอกชุมชน

3) การค้นหาแหล่งน้ำใต้ดินเพื่อการอุปโภคบริโภค เกิดจากการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้นำทางศาสนาชาวต่างประเทศ และนำความรู้ ด้านการค้นหาแหล่งน้ำใต้ดิน ด้วยไม้ง่าม และลูกแก้ว มาช่วยเหลือชุมชน และบุคคลที่เดือดร้อนขาดแคลนแหล่งน้ำ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เป็นการช่วยเหลือด้วยจิตกุศล และมีค่าใช้จ่ายน้อยมาก ซึ่งปัจจุบันเมื่อมีเทคโนโลยีสมัยใหม่ การค้นหาแหล่งน้ำใต้ดินด้วยวิธีดังกล่าว จึงได้รับความสนใจน้อยลง และอาจเป็นภูมิปัญญาที่จะสูญหายไปในอนาคต

Abstract

This study has the objectives to search ,combine , analyse and evaluate various local wisdoms for water supply management because of their worth which can be adapted to use in some area accordingly.

The procedure used include interviewing, group discussion, potable water management survey and water quality analysis to evaluate the efficiency of potable water management for each case study.

There are totally 11 case studies, 6 cases in Lampang Province, 1 case in Tak Province, 2 cases in Pha Yao Province and also 2 cases in Chiengmai Proviince.

The case studies can be devided into 3 categories which are 1) Potable water management in household 2) Potable water management in communities and 3) Groundwater investigation which can be concluded as follows

1. Potable water management in household. Persons who have the distinct idea on self reliant , economics sufficient, to support their dialy lives.Besides they use their own experience to solve the problems of water quality contamination such as iron , by using local materials.

2.Community water supply management. Since the communities situated on hilly area therefore hilly water supply management by using gravity flow occured. They joiin together and use local wisdoms to manage water supply and solve various problems such as water quality and quantity etc.

3.Groundwater investigation by using ancient knowlege technic which was transfered by the European missionary. The material used were the small fork of a tree and a glass bead as media . This technic uses the concentration and vibration from person who was carried on through media and groundwater. At present there are many advanced resistivity technics which are accurated but have high expense compared with this technic which is also accurated and no expense but not much people can do.It is obvious that the ancient technic has less interested and could be continuously fade out in the future.